

Dokořán

Leena Krohnová
Vysněňná smrt

Leena Krohnová

Vysněná smrt

Leena
Krohnová

Přeložila Ema C. Stašová

DOKOŘÁN

Leena Krohnová

Vysněná smrt

This work has been published with the financial assistance of
FILI – Finnish Literature Exchange.

Knihy vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR.

Original title: Unelmakuolema

© LEENA KROHN 2004

Published originally in Finland by Teos

Published by agreement with Helsinki Literary Agency

Czech edition published by arrangement with Agentia Literara Livia Stoia

Translation © Ema C. Stašová, 2021

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být
rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího
písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Z finského originálu *Unelmakuolema* přeložila Ema C. Stašová.

Odповědná redaktorka Klára Soukupová.

Redakce Vladimír Piskoř.

Obálka, grafická úprava, sazba a konverze
do elektronické verze Michal Puhač.

Vydalo v roce 2022 nakladatelství Dokořán, s. r. o., Holečkova 9, Praha 5,
dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz,

ISBN 978-80-7675-051-7 (pdf)

ISBN 978-80-7675-052-4 (epub)

ISBN 978-80-7675-053-1 (mobi)

(pdf – 1142. publikace, 375. elektronická;

epub – 1143. publikace, 376. elektronická;

mobi – 1144. publikace, 377. elektronická)

OBSAH

Strach ze tmy	9
Vysněná smrt	11
Leopoldův noční deník	16
Vhodní a nevhodní adepti na smrt	22
Dlouhý zítřek	28
Zvukař slyší hlasy	35
Zimní čmelák	42
Pekař Kassu	45
Bludná staroba	52
Dívka v kómatu	55
Červ jménem <i>C. elegans</i>	61
Co se zdá ptakopyskům	66
Stonožky	69
Dvojitý šok	75
Duch v autě	81
O duších a lidech	85
Transhumanisté	89
Špeh	95
Travička	98
Člověk Nara	103
Zevnitř dutý	108
Nara a smrticí střela	114
Wernerův syndrom	118

Chilli polévka s bazalkovým chlebem	122
Den matek	127
Hommage 34	132
Démoni	136
Další duchové	141
Sítnice	144
Stud	149
Na hlavu postavené narozeniny	153
Sršni	157
Nara obdrží poselství	161
Ví, co dělá	164
Luciin svátek	169
Zvířecí duše	173
Nové bakchanálie	177
Umbra spatří čmeláka	184
Kassu zatouží po vysněné smrti	188
Nezbedná žebernatka	192
Ve větru smrti	196
Jakorád zatouží po vysněné smrti	199
Do Mrazírny přichází jaro	203
Železná nutnost	207
O tomhle se vám ani nesnilo	210
Lucia si zajde do kadeřnictví a konečně se setká s Narou	214
Velké krásné borůvky	218
Koberec šerkarlu	222
Lucia spatří čmeláka	227
Velký chleba	230
Poznámka překladatelky	235

Neverending dreams,
true and false at the same time.
Let them neverending be...

Carlos Gershenson

Jaký smysl má
zbavit se světa,
jestliže žádná duše
nikdy neunikne
věčnému určení života?

Edgar Lee Masters

STRACH ZE TMY

Děti se bojí tmy a dobře dělají. My jim namlouváme, že noc neznamená nic víc než dočasnou nepřítomnost barev a světla. A přitom je tomu právě naopak: to den je pomíjivý. Sluneční svit, barvy a hlasy představují zvláštní případ, výjimečný stav.

Den má vymezené hodiny, časové rozvržení a náplň, ale noc jakoukoli míru a množství postrádá. V jejím hájemství vládne nepředvídatelnost a beztvorost. Den je malý, lokální a ohraničený, kdežto k noci patří bezčasí a nekonečno.

Takové myšlenky se Lucii honily hlavou, kdykoli v noci bděla. Zaobírala se jimi jak při službách v městské nemocnici nebo ve Vysněné smrti, tak ve své vlastní posteli, když marně čekala, až konečně usne.

S nikým o nich nemluvila, o těch svých nočních myšlenkách. Vždyť i noc je mlčenlivá. Slova a řeč spadají do bdělého světa. Darem tmy jsou sny a vidiny.

Drobná, prošedivělá Lucia pracovala jako anestezioložka. Právě ona nejspolehlivěji ze všech lékařů tišila utrpení a bolest, neklid mírnila láskou, muka tlumila nektarem bezesného spánku. Ze zkušenosti věděla, že člověk navzdory strachu nedokáže volání noci a nekonečna dlouho odolávat.

Své pracovní dny dělila mezi tři různá zařízení.

V městské nemocnici každou středu a čtvrtek přiváděla do narkózy pacienti čekající na chirurgický zákrok: odstranění prsu či dělohy, slepého střeva nebo žlučových kamenů, na operaci kýly či křečových žil, císařský řez nebo interrupci... Občas musela i na celé týdny uvést do umělého spánku pacienti, kteří utrpěli pohmoždění mozku při autonehodě nebo které přivezli zle potlučené.

Dva dny v týdnu, v pondělí a úterý, ordinovala v ústavu Vysněná smrt, který lidem toužícím po smrti pomáhal přes poslední práh.

A každé páteční ráno spěchala do Mrazírny. Tak ve městě přezdívali kryonické společnosti Posterus. Čerstvé nebožtíky tam uváděli do hlubokého zmrazení, aby je v příznivějších dobách probudili k novému životu.

Sloužila bohu spánku Hypnovi, jenž se uměl proměnit v ptáka a Endymiónovi dal schopnost spát s otevřenými očima. Ač druhým přinášela spánek, sama usnout nedokázala, ani když oči zavřela. Možná to tak mělo být: pokud ostatní spí, musí někdo zůstat vzhůru a držet noční hlídku.

Lucia tišila a uspávala, ukolébávala své pacienty do náruče noci a nekonečna. Jestliže jí tu a tam vybyla chvilka pozdržet se u lůžka a zrovna se k tomu nenachomýtl nikdo další, odvážila se svým svěřencům zabroukat i jeden dva verše z ukolébavky. Jako by si je šeptala sama pro sebe: Hajej dadej nebo Černé oči, jděte spát, popřípadě Spinkej, spinkej, vlnko má.

Zpívala jak těm, co se měli ráno opět probudit, tak těm, kteří zanedlouho zavřou oči nadobro. A zpívala i novopečeným nebožtíkům, jimž už odčerpali krev a kteří čekali na druhou příležitost v tekutém dusíku, ve své titanové rakvi.

VYSNĚNÁ SMRT

Kdopak by nechtěl ošálit zubatou? Sice existují více či méně vědecké metody, jak na to, všechny jsou však nejisté a dočasné. Až na ten nejprostší trik: svou smrt zkrátka předběhnout.

Rozvíjení tohoto triku se stalo podnikatelským záměrem Vysněné smrti. „Vysněná smrt – protože vy za to stojíte!“ Tak zněl slogan.

Ústav za odpovídající poplatek zprostředkovával zájemcům co nejpříjemnější, až opulentní dobrovolnou smrt v ovzduší morálního souhlasu. Klient si sám určil, kdy a za jakých podmínek svou tělesnou schránku opustí.

Ve Vysněné smrti nepoužívali výraz „sebevražda“, nahradily ho pojmy „akce“ či „projekt“. Šlo o řízenou, předem naplánovanou, takřka k dokonalosti vyladěnou záležitost oproštěnou od všeho nečekaného.

Nadace Omega založila Vysněnou smrt krátce po přijetí zákona, který sebevraždu prohlásil za základní lidské právo, jež nesmí být občanům upíráno. Tím jako první v zemi udělala z dobrovolně zvolené smrti produkt.

Když už si můžeme vybírat zubní pastu ze šestatřiceti různých značek, nebyla by vlastně nehoráznost, kdybychom nedostali možnost zvolit si také vlastní chvíli odchodu, jeho místo a způsob? Za jednoho z duchovních otců Vysněné

smrti byl považován doktor Glas, který před více než sto lety napsal:

„Blíží se den – a jeho příchod je nevyhnutelný –, kdy bude právo zemřít uznáno za mnohem důležitější a nezadatelnější lidské právo než to, které opravňuje vhodit lístek do volební urny.“

Našli se ovšem tací, kteří hodlali vykonat svůj poslední skutek výhradně vlastní rukou a do péče Vysněné smrti by se nesvěřili ani za nic. Anebo si to nemohli dovolit. Ale jak důrazně varovali ve všech pobočkách ústavu a také na webových stránkách: jedná-li člověk na vlastní pěst, hrozí celá řada rizik a možný nezdar.

Kdo byl vyhodnocen jako vhodný adept na smrt, získal neocenitelné výhody. Ve Vysněné smrti se nikdo nemusel obávat zásahu milosrdných bližních ani nedodržení zvolených metod. Nadevše tady ctili lidské právo na sebeurčení. Ručili za plynulost a nerušenost každého projektu.

Od prvopočátku cílili na kvalitní, přímo gurmánskou smrt. Klienty nelovili z řad starých a nevyлéčitelně nemocných, jejichž čas se tak jako tak naplnil. Ne, pro ty tu byly běžné hospicy.

Ústav se programově zaměřoval především na zdravé osoby, jež z různých důvodů omrzelo žít. Jedni mluvili o racionálním, uvážlivém skoncování se životem. Druzí chtěli ze svého odchodu na onen svět udělat umělecké dílo nebo jim už zevšedněly jiné extrémní zážitky. Případně neměli svůj život pod kontrolou, a tak si chtěli ohlídat alespoň smrt.

Vysněná smrt měla pobočky v mnoha lokalitách. Pro středisko v hlavním městě se vžilo snad až příliš skromné označení „domov“. Během let se totiž rozrostlo v osobitou

městskou čtvrt'. Na náměstíčku, kterému místní z neznámého důvodu přezdívali Mozkovna, mohl každý posedět na slunci nebo ve stínu vzrostlých rododendronů a obdivovat skleněné sousoší, v němž namísto vody proudila krev. Mělo ztvárňovat apeiron a neslo jméno Nekonečnost života.

Před „akcí“ se dal také trávit čas ve zdejší slušně vybavené mediatéce anebo – pokud klientům ještě sloužil apetýt – nahlížet do úctyhodně dlouhých jídelních lístků bykovské, kunghoské, tainaronské, ba i lastrupské restaurace.

Na sportovišti Vysněné smrti se konaly atletické závody a mistrovské zápasy. Vždyť ne jeden pasivní sportovec snil o tom, že natáhne bačkory na tribuně a svůj oblíbený tým bude podporovat až do nejposlednějšího dechu.

V kině promítali filmy na přání, aby se klienti přenesli na věčnost během kulturního zážitku – oblíbené byly třeba Casablanca, Vertigo nebo Lesní jahody. Kdo chtěl, mohl si do kelímku Coca-Coly nechat natočit dostatečně silnou porci daymy. Proto po skončení projekce zůstávali někteří diváci v sále nehnutě sedět s bradou na prsou. Jakmile ostatní odešli, dorazila na místo diskrétní skupina pomocných pracovníků.

Hlavní třída se ubírala k ústřední budově, jejíž betonová architektura by podle názoru odborníků neslušela žádnému městu na světě. Místní stavbu nazývali Bunkr nebo Kosatka, to kvůli šikmé věži připomínající lodní plachtu.

Ale procházet se tady nemohl jen tak ledaskdo. U brány ověřovala totožnost hned dvě biometrická zařízení a za služby se platilo předem. Oplocený areál byl vyhrazen pouze pro platící klienty a jejich doprovod se speciální propustkou. I to přitahovalo pozornost a zvyšovalo věhlas Vysněné smrti.

Strach ze smrti se tady snažili proměnit v touhu. Důkladně proškolení produktoví manažeři rádi odkazovali k Freudovu prastarému učení o pudu smrti. Nastudovali si také vhodné citáty z Marka Aurelia, Seneky, Humea a Schopenhauera.

Oblibě se těšila i Pliniova slova: „Dopřej smrti hezké uvítání, neboť si to žádá sama Příroda.“ Nebo: „Mezi všemi požehnáními, jimiž Příroda člověka obdařuje, není většího požehnání než možnost zemřít.“

Škála služeb byla široká a cenové rozpětí velkolepé. Zájemci o služby měli na výběr úsporný či zrychlený režim, ale také takzvané PéEnko neboli Pomalou a nádhernou (a nákladnou) smrt.

Nízkopříjmové skupiny si mohly na sociálním úřadě zažádat o příspěvek a pokrýt tak nejlevnější způsob vysněné smrti. Ten zahrnoval dvě hodiny spánku v malé kabince, saunu, dvojitý hamburger a samozřejmě daymu.

Oblíbené speciální nabídky se obměňovaly každý měsíc a podle možností zde vycházeli vstříc i zvláštním přáním klientů. Možností a alternativ bylo nepřehledně. V potaz se brala též náboženská přesvědčení, ať už šlo o jakoukoli církev, sektu, či dokonce kult. Stejně pozorných služeb se dočkali jak moonisté, tak de Sadovci, unitáři i univerzalisté, pohané i vyznavači voodoo.

Ve Vysněné smrti si nikdo nepobyl dlouho. Většina pouze jeden den, jiní sotva pár hodin, a dokonce i ti, co se zdrželi nejdéle, odešli nejpozději do týdne.

Klientům toho v ústavu hodně naslibovali. Na spojení slasti a smrti se zaměřovali tak diskrétně, že si člověk leckdy ani nevšiml, kde končí slast a začíná smrt.

Oblíbené erotické bungalovy se zaměřovaly na synchronizaci okamžiku smrti a orgasmu, což bylo poměrně časté přání. Zájemci si mohli zvolit režim BDSM a pomůcky dle libosti: bičíky, obojky se cvoky, jehlové podpatky, provazy, dilda, nafukovací panny... Protějšek si vybírali ze specializovaných pracovníků a pracovníc, pokud si tedy nepřivedli vlastní partnerku, druha, milenku či prostitutu. Odborné asistentky a asistenti se vyznali také v oblíbených škrticích praktikách, ale většina klientů si nakonec stejně zvolila daymu, Luciin sladký nápoj na dobrou noc. Než nastala závěrečná fáze, dokázal údajně vyvolávat barevné vidiny, a kdo ho požil, ten prý vídal cizokrajné scenerie a slyšel hudbu, jakou dosud nikdo neslyšel.

LEOPOLDŮV NOČNÍ DENÍK

Lucia sebou trhla a s pronikavým výkřikem se probudila.

„Máš poslední pokus, dědku plesnivá!“ běsnila blondýna v růžových legínách.

Bylo teprve před úsvitem a Lucia procitla z ojedinelého, blaženého zadřímnutí.

Srdce jí nepříjemně bušilo. Nejdřív si myslela, že leží na úzké posteli s hlavou na sever ve svém prastarém dívčím pokojíku – patrně to bylo tím snem, který už odezněl –, ale pak se na pohovce s přehozem z indického sáří otočila na levý bok a poznala vzorek na tapetě. Chvíli ještě prodlévala v bezejmenném mezistavu, v němž se lámou a protínají souřadnice času a místa, nejspíše v týchž končinách, kde sami sebe hledají lidé, kteří ztratili paměť.

Poté však už pohotově seskládala dílky svého bdělého vědomí. Měla puštěnou televizi. Legíny už mezitím vystřídala menstruační vložka potřísněná modrou tekutinou. Dobrodružnou reality show sponzorovanou nadnárodními korporacemi na okamžik přerušil reklamní blok.

Původně sledovala zprávy a usnula během debaty o důchodovém pojištění. Na všech ostatních stanicích se lopotili fiktivní sérioví vrazi s co nejnápaditějším masakrováním svých obětí, popřípadě v talk show vystupovali sérioví vrazi

skuteční. Ale teď se na rajském ostrově kdesi v Mikronésii konalo klání v chůzi po laně nataženém nad kolonií masožravých mravenců.

K jakému vědomí něco takového vlastně přiřadit? Ke snění? Nebo bdění? Či snad k prefabrikovanému vědomí utvářenému mediální masáží?

Mezi soutěžícími byl i stařec, který svůj tým připravil o rozhodující body, protože ztratil rovnováhu už na prvních centimetrech. Těsně před reklamním předělem zůstal na laně viset za ruce, ale jen co se modrá tekutina dokonale vsákla do vložky, zřítíl se do hemžícího se mraveniště, až to žuchlo.

Kamera dál bez uzardění sledovala staříkův zoufalý zápas a detailně zabírala jeho nosní dírky, uši a ústa. Regimenty krvežíznivých mravenců strkaly do všech otvorů tykadla a rozechvělé čelisti. Asi to byl opravdu jeho poslední pokus, usoudila Lucia.

Následovala soutěž v pojídání much, ale ji probral adrenalin natolik, že se vztyčila a televizor vypnula. Raději si otevřela zápisník snů svého pradědečka Leopolda, jakýsi jeho noční deník. Řekla si, že pokud ji samotnou už v noci žádné sladké snění nečeká, mohla by si aspoň počíst, co se zdálo jejímu předkovi.

Nečekaný dárek, štos papírů s kopiemi pradědečkových vlastnoručních zápisků, jí jednoho dne přinesl bratranec. Našel je v knihovničce mezi svazky, které zdědil po svém zemřelém otci, Luciinu strýci. Rukopis se ukrýval nebo zůstal zapomenut v deskách jedné knihy, jejíž původní obsah zmizel neznámo kam a zbyl z ní jen autor a název. Pekka Ervas: *Ve škole pokusění*.

To souznělo s pradědečkovým světonázorem. Věřil totiž, že se člověk může vybičovat a krok za krokem postupovat po křivolaké a kamenité cestě lidskosti. Byl přesvědčen, že sny nás mají v tom nekonečném a často trýznivém pachtění někam vést. Jeho snění a hodnoty patřily do světa minulosti, do zašlé éry, která ovšem dokázala tytéž hodnoty nemilosrdně ničit a zadupávat.

Ten svět ale možná jen předstíral, že na nich záleží, pomyslela si Lucia. Ovšem lepší než nic.

Stejně je zvláštní, že mluvíme o nové éře, blesklo jí hlavou. To, co nazýváme novým, je přece vždy starší než předchozí historické období. Nikdo není tak starý jako ten, kdo se narodil poslední.

Lucia už mnoho let brala na nespavost vlastní elixíry, zkoušela jednou to a pak zas ono. Ale protože věděla, jaká nebezpečí s sebou přinášejí, dopřála si také občas očistnou noc ve své elektrické polohovací posteli, na níž si mohla navolit houpání simulující kolébku. Pradědečkův zápisník snů jí s usínáním nepomohl, pouze upokojil mysl. Alfa vlny, klid na duši...

Ty staré dokumenty jí do očistných nocí vnášely nečekané zpestření. Nebyly to jen tak ledajaké záznamy. Praděda Leopold, vědec a důlní inženýr, hlava a živitel velké rodiny, věnoval po desítky let trochu svého času, aby si ráno vybavil a zaznamenal, co se mu v noci zdálo. Cizí lidský život, s nímž však byla Lucia nade vše pochybnost pokrevně spřízněná, jí připadal blízký a skutečný díky tomu nejneskutečnějšímu – díky snům.

Papíry zaplňoval úhledný a snadno čitelný rukopis, ale tlustý štos tvořilo na dvě stě listů popsanych záznamy snů za tři desetiletí.

Neexistuje nic soukromějšího ani osamělejšího než lidské sny. Leopolda nikdy nenapadlo své poznámky zveřejnit. Svě noční vidiny si zapisoval, jen aby trénoval paměť a vnitřně se rozvíjel. Lucia hádala, že dokonce ani Leopoldova manželka, její prababička, nedostala příležitost si ty zápisky prohlédnout. Vždyť i jeho potomci v nich listovali téměř omluvně, jako by se dopouštěli nějakého šmírování.

Sny pradávných nocí vyprávěly také o probouzení do zmizelých dní. Odkazovaly, byť stručně a krypticky, k veřejným i soukromým trápením a strastem minulého století. Před očima pravnučky se prostřednictvím snových symbolů odhaloval nejniternější svět hlavy rodiny a manžela, hledače pravdy a zásadového člověka. Ve snech se jeho zemřelé děti probouzely k životu, zatímco žijící děti umíraly. Jemu samotnému se stále dokola zdávalo o jakési hoře, již se snažil zdolat, ale vrchol se pokaždé ukázal stejně nedobytný. Potkával svou dětskou lásku Elinku. Místnostmi se plazili obrovští hadi, snová voda stoupala a hrozila, že ho pohltí, on sbíral ohořelé kousky svého cella a v laboratoři prováděl komplikované chemické pokusy.

Nejen že se člověk může vyvíjet a očistit od hříchů, odolat pokušení a zahubit v sobě zhoubné vášně, on to učinit musí.

O tom byl pradědeček přesvědčen! A sám na tomto poli sváděl houževnatý, neviditelný zápas.

Ted' už byla jiná doba a podobné snahy lidem připadaly směšné a patetické. Kdopak by se toužil stát lepším člověkem? Sebezapření, odříkání, pokora, vděčnost, soucit a podobné staromódní ctnosti dnes svědčily jedině o slabé vůli a nedostatku elánu, kuráže, talentu či sexappealu.

Masmédia, která zahrnovala oblasti lidské činnosti a byznysu jako zábava či umění, ponoukala občany k rozvíjení svého ležérnějšího já.

Aby se Lucia zbavila podrážděných myšlenek, rozhodla se, že ještě té noci udělá něco užitečného. Část pradědečkových papírů naskenovala a obrazové soubory poslala Narovi, synovi své zesnulé přítelkyně. Pro něj to budou ještě vzdálenější a podivnější zprávy o vidinách ztraceného času.

Co jí vlastně vedlo k domněnce, že by ho to mohlo nějakým způsobem zajímat? Možná to, že se mu zračil v očích jakýsi smutek či snad žízeň...

Když v ložnici stahovala roletu, všimla si, že na noční obloze poblíkávají fialová písmena HYPEZONE A.

Nebe nad městem se večer zaplnilo satelitními projekcemi a notickami nejnovějších zpráv. Ačkoli proti novému typu reklamy svého času protestovali astronomové z celého světa, zdomácněl navzdory jejich námitkám na všech kontinentech. Za hvězdných nocí brázdil Mléčnou dráhu jeden lexus za druhým. Láhev Garvey Long Life se naklonila a po souhvězdí Malého medvěda stékal pramínek sherry. Dietní sýr se nad městem vznášel jako druhý měsíc.

Neposkvrněné a bez reklamního závoje se hvězdy třpytily jen v pondělí večer, pokud tedy náhodou byla bezmračná noc.

Lucia se svlékla, přečetla si dva sny, ale pak už zhasla a čekala, až se dostaví její vlastní spánek.

Matný svit nápisu Hypezone A se v pokoji mihotal až do rána.